

Asia: VN/18678/2026

Lausuntopyyntö: Valtioneuvoston asetus valtionavustuksesta eräille kaupungeille nuorten työllisyyttä edistäviin hankkeisiin vuosina 2026-2028

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Omakotiliiton kokemusperäinen malli nuorten työllistymisen tueksi

Suomen Omakotiliitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua ehdotuksesta valtioneuvoston asetukseksi valtionavustuksesta eräille kaupungeille nuorten työllisyyttä edistäviin hankkeisiin vuosina 2026–2028.

Suomen Omakotiliitto on vuonna 1947 perustettu valtakunnallinen yleishyödyllinen ja riippumaton kansalaisjärjestö, joka edustaa pientalo- ja vapaa-ajan asukkaita. Liittoon kuuluu noin 220 jäsenyhdistystä eri puolilla Suomea ja sillä on yhteensä lähes 70 000 jäsentä (kotitaloutta). Liiton jäsenyhdistykset eli omakotiyhdistykset toimivat yhteisöllisyyttä edistävinä ja vastuullisina paikallistoimijoina omilla alueillaan.

Omakotiliitto edistää turvallista, kohtuuhintaista ja kestäväää asumista sekä pyrkii vaikuttamaan asumiseen liittyvään päätöksentekoon valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti.

Omakotiliitto pitää kannatettavana, että asetuksella tuetaan nuorten työllistymistä sekä viranomaisten, yritysten, yhdistysten ja muiden toimijoiden yhteistyötä nuorten työmarkkina-aseman vahvistamiseksi. Erityisen tärkeänä liitto pitää paikallisten yhdistysten osaamisen ja valmiiden toimintamallien hyödyntämistä hankkeiden toteutuksessa. Asetusluonnoksen 5 §:ssä korostetaan monialaista yhteistyötä, ja tämän tavoitteen toteuttamiseen omakotiyhdistyksillä on tarjota käytännössä toimivia ratkaisuja.

Omakotiliitto ehdottaa, että asetuksen toimeenpanossa kannustetaan kuntia hyödyntämään yhteistyötä paikallisten omakoti- ja asukasyhdistysten kanssa. Yhdistyksillä on pitkä kokemus työllistämisestä sekä käytännön asumisen avun järjestämisestä lähellä asukkaita.

Omakotiliiton omakotitalkkaritoimintaa on toteutettu jo yli kahden vuosikymmenen ajan. Toiminta käynnistyi työ- ja elinkeinoministeriön avustuksella Uudellamaalla vuonna 2002 osana Asumisapu-hanketta, jonka tavoitteena oli tukea ikääntyneiden omakotiasukkaiden mahdollisuuksia asua kotona mahdollisimman pitkään. Vuosien aikana toiminta on laajentunut eri puolille Suomea, ja kehittynyt edelleen. Omakotitalkkarit ovat auttaneet muun muassa piha- ja lumitöissä, pienissä kunnossapitotehtävissä sekä muissa arjen asumista tukevissa töissä, joita asukkaat voivat ennen tehdä itse, mutta joita he esimerkiksi toimintakyvyn alentumisen myötä eivät enää itse pysty tekemään.

Omakotitalkkarimalli on samalla ollut merkittävä työllistämisen väline. Omakotiyhdistykset ovat työllistäneet pitkäaikaistyöttömiä sekä tukeneet heidän siirtymistään avoimille työmarkkinoille, koulutukseen, oppisopimukseen tai yrittäjyyteen. Viime vuosien työvoimalainsäädännön muutokset, kuten palkkatukimallin muutos on vaikuttanut voimakkaasti toimintaedellytyksiin ja tästä syystä Omakotiliitto pitää tärkeänä kehittää uusia toimintamalleja, kuten nyt tässä olisi mahdollisuus.

Omakotiliitto toteaa, että liiton kehittämää Omakotitalkkari-toimintamallia tulisi hyödyntää tässä asetuksessa tarkoitettujen nuorten työllistämishankkeiden toteuttamisessa. Kuntien, työllisyysalueiden ja paikallisten yhdistysten yhteistyöllä voitaisiin luoda nuorten omakotitalkkari- tai asumisavustajamalleja, joissa nuoret saisivat työkokemusta samalla kun tarjotaan käytännön arjen apua ikääntyneille, toimintarajoitteisille sekä lapsiperheille.

Toiminta tukisi samanaikaisesti useita yhteiskunnallisia tavoitteita: nuorten työllistymistä ja työelämätaitoja, ikäihmisten kotona asumisen mahdollistamista, lapsiperheiden arjen sujuvuutta, yksinäisyyden vähentämistä, paikallisyhteisöjen yhteisöllisyyttä sekä kuntien ennaltaehkäisevää hyvinvointityötä.

Omakotiliiton kokemusten mukaan kysyntää tällaisille palveluille on monilla paikkakunnilla enemmän kuin tarjontaa. Lisäksi käytännössä on jo olemassa toimivia esimerkkejä kunnista, joissa kunta toimii työnantajana ja omakotiyhdistys järjestää työtehtävät sekä paikallisen ohjauksen. Tämä alentaa yhdistysten hallinnollista kuormaa ja helpottaa toiminnan käynnistämistä.

Jatkamme mielellämme yhteistyötä asiassa.

Kunnioittavasti

Suomen Omakotiliitto ry

Marju Silander

toiminnanjohtaja

Jukka Malila

puheenjohtaja

Silander Marju
Suomen Omakotiliitto ry